

Ese de trei ori in septimana: Mercuri-a, Vineri-a si Dominec'a, candu o cola intraga, candu numai diumetate, adeca dupa momentul impregiurailoru.

Pretulu de prenumeratiune:

pentru Austria:	
pe anu intregu	8 fl. v. a.
" diumetate de anu	4 " " "
" patrarlu	2 " " "
pentru Romania si steinietate:	
pe anu intregu	16 fl. v. a.
" diumetate de anu	8 " " "
" patrarlu	4 " " "

ALBINA.

Prenumeratiunile se facu la toti dd. corespundinti a-i nostri, si d'adrepulu la Redactiune Josefstadt, Lange Gasse Nr. 43, unde suntu a se adresá si corespundintiele, ce presvesc Redactiunea, administratiunea séu speditur'a cate vor fi nefrancate, nu se vor primi, éra cele anonime nu se vor publicá.

Pentru anuicé si alte comunicatiuni de interesu privatu — se respunde cate 7 cr. de linie repetirile se facu cu pretiu scaidutu. Pretiulu timbrulu cate 30 cr. pentru una data, se antecipa.

Invitare de prenumeratiune

I a

„ALBINA“

Cu 1 optobre s. v. incepemu patrarliulu din urma alu anului cur. si cu ocaziunea acést'a se deschidu prenumeratiuni noúe la fói'a nóstra, cu conditiunile ce se vedu in frunte: adeca: 2 fl. v. a. pe patrarliu, 1 fl. pe diumetate de anu.

Epistótele a se adresá: redactiunei „Albina,” Viena, Josefstadt, Lange Gasse nr. 43.

Rogámu a fi incunoscintiati de timpuriu, ca se ne potemu orientá in privintia esemplarielor de tiparitu, si incunjurá intrerumperea in spedare.

Redactiunea.

Viena 30 sept./12 opt. 1867.

Cris'a ministeriala in parerea foiloru nemtiesci este delaturata. Beust avú ieri audiintia la Imperatulu, dupa care infatisandu-se in cerculu senatoriloru imperiali dede cele mai apriate asecurári cumca adres'a celoru 25 prelati adunati in Viena nu va trage in urma-si eventualitatea de care se temeau dualistii.

Amu fi inse optimisti a presupune cumca cu atat'a e deslegata cestiunea. Informatiunile ce sosescu din Pest'a, punu afacerea in alta lumina. Si Pest'a va fi bine informata in acestu casu, pentru cá — precum amu pomenitu — credint'a publica lu tiene pre Andrassy de amestecatu in cauza. Nesecuritatea inse nu va poté durá lungu timp, fiindu acú si Andrassy de fatia, éra de alta parte senatulu si opiniunea publica ascépta cu multa nerabdare se véda reesirea acestui evinémentu neasceptatu.

Beust e prè aplecatu a dá senatulu satisfacere prin stergerea concordatulu. Scie cá de la sórtea acestui tratatu aterna in precumpenire puasetiunea lui, dar e potinte si partit'a clericala.

Diurile federaliste au tacu cu totulu despre concordatu, au sunt pentru elu, crediendu — probabilminte — cá astfelu lu vor poté folosí de arma contra lui Beust. Numai organulu partitei tenere cheice e contra concordatulu, dar si asta direptiune afla nemtii cá trebuesce suspitiunata. —

Unu telegramu din Pesta insciintéza cumca in consiliulu ministeriale s'a statoritu unu proieptu de lege constata-toriu din urmatóriele trei punte: 1) Es-sercitiulu drepturiloru politice e nependinte de confesiune; 2) tóte despusetiunile contrarie acestei legi, se stergu; 3) Legea acést'a pasiesce in activitate cu diu'a promulgarei. — Telegrafulu a indatinatu a se interesá multu de ovrei, feceramu esperiintia in caus'a ovreiloru din Romania'a, deci va trebui se asceptámu sciri mai detaiate. —

La Parisu se ascépta o schimbare ministeriale. Evinémentulu nu e fórte comentatu, fiindu cá lumea scie cumca Napoleone a indatinatu a lucrá insusi, ori cine ar fi la ministeriu. —

Scirile din statulu papale nu referescu neci unu atacu. Liberalii se organizéza si concentréza tocm'a acum'a, daca adeca nu-i vor impedecá trupele papale trimise contra lor. Intrég'a potere armata a santului scaumu e de 12,947 de barbati. —

„Pres'a“ are unu telegramu de la Paris cu datulu de joi-a trecuta, spunendu cá d. Brateanu a sositu acolo si au avutu o lunga conferintia cu principelu Napoleone.

Se amena cestiunea natiunalitatiloru.

Ministeriulu ungurescu in dilele trecute dede de cauza amenarii cestiunei natiunalitatiloru importantia altoru cestiuni cari trebuescu preferite, in parerea sa, precum e cestiunea constitutiunei, a cáiloru ferate etc.

Daca romanii ar avé credulitatea ce n'au, astadi ar vení in confusiune, cáci

precum ni spune corespundintele nostru (*) din Pest'a, Andrassy ministru in subcomisiunea natiunalitatiloru se involpentru amenare sub cuventu cá n'au avutu inca timp a studiá proieptulu de lege in atins'a cauza a natiunalitatiloru.

Acum dara care se fie fostu propriaminte motivulu amenarii, celu spusu in diet'a séu celu aretatu in comisiune? Nesmintitu ni s'ar respunde cá unulu e splicatiunea celu laltu, ambele se intregescu pentru a compune numai una motivare, si asiè cotradicerea nu esiste.

Precum scimu ministeriulu nu se compune numai de unu individu, o sentiesce acést'a bugetulu tierii, si din atati membri a regimulu potea macar unulu se se ocupe mai inadinsu de asta cestiune, se refereze, precum avú timp a se ocupá de imprumutu. Natiunalitatile nu potu ca de la atare bancariu din Francofurtu se imprumute „timpu“ pre sém'a ministeriulu, trebue ca ministeriulu intrandu in funtiune se aduca convingerea cá va avé „timpulu“, capacitatea si energfa a respunde lipseloru poporatiunei.

Pana candu Pest'a va avé timp a se ocupá de cestiunea natiunalitatiloru, noi, caror'a ni remane multu timp de suferintia la despunere, se cercámu a-lu intrebuintia chiarificandu-ne totu mai bine conceptele nóstre de natiunalitate si patria.

Voimu asta data se vorbimu despre unu conceptu retacitu cu privintia la natiune si patria. Magiarii nu recunosc conceptulu de natiune austriaca alui Bach, dar partit'a deákiana pretinde a ne bagá pre noi sub terminulu de natiune unguresca, si — ca se nu intimpine multa resistintia — ni spunu cá acestu terminu e in sensu politicu. Ei bine, trebue se invetiámu chiar de la magiarii, si candu ei si-vor aperá natiunalitatea loru de asemene terminu, se aperámu si noi a nóstra. Terminulu politicu se-lu dámu tierii, dar se ferimu natiunea, precum au facutu acést'a si parintii nostri.

Amu auditu pre unii romani dicendu: patri'a nóstra unguresca. Se-i in-

trebámu pre acei romani, cum se póte: pamentulu pe care tráimu noi, nu e pamentu romanescu? nu e proprietate drépta a romanulu recunoscuta de legile civile? si prin urmare acestu pamentu nu e patria romanésca? candu ne-a espatriatu pre noi cineva, séu candu ni-amu dechiaratu noi patri'a nóstra de perduta pentru noi? Neci odata, si nu este romanu care ar poté renunciá la pamentulu in care jacu osamintele strabuniloru sei, se renuncie a-lu numí pamentu romanescu. Traiesce inca in noi consciintia cá suntemu in cas'a nóstra propria, nu suntemu neci veniture neci lipiture, ci amu castigat'o cu cele mai frumóse title cu cari popórale si-castiga locu in lume.

Se lapedámu fictiunile si se privimu la realitate. Pamentulu romanescu, patri'a romaniloru e in aliantia cu pamentulu ungurescu, cu patri'a unguiloru, forméza acel'a-si corpu politicu. Deci acú potemu concede terminulu „patri'a nóstra politica Ungari'a,“ nu inse la natiune, cáci cuventulu natiune e derivatu de la „nascere,“ prin urmare se referesce la sange si nu la teritoriu, éra actulu nascerei nu póte avé legatura cu politic'a.

Voimu cu magiarii base reali pentrn fratiestate, nu fictiuni. A ne infratí cu unu poporu liberu, trebue ca si noi se invetiámu a esserciá libertatea.

Asiè-dara se invetiámu a numí pamentulu nostru pamentu romanescu si patri'a nóstra stravechia patria romanésca.

De la diet'a Ungariiei.

Siedintia de joi, 10 optobre, a casei representantiloru

(*) Ministru lu finantieloru Lónyay si-a cercatu in siedintia de astadi poterea retorica in pledarea proieptulu de lege pentru imprumutulu menitu cladirei cáiloru ferate si canaleloru. Afara de asta cuventare, din tóta siedintia n'avemu nemica de referatu, de aceea credemu cá va interesá estrasulu cuventariu.

Fapt'a — dise Lónyay — cumca guvernulu ungurescu i-a succesu intre cercustantiele de astadi a face unu imprumutu, e unu votu

FOISIÓRA.

Tractatu

de originea, vechitatea si insemnetatea istorica a numelui Valacu.

(Urmare.)

7. De intielesulu pastoriu si nomadu datu numelui Valacu.

Ann'a Comnen'a, carea a fostu nascuta la anulu 1083 d. Cr. si a scrisu istoria parintelui ei a imperatulu Alexios (1081—1118), capu 8. pag. 227 — vorbindu despre acea orónduiéla a parintelui ei, de dupa care óstea avea se se întregésca din catane nuoi, anumindu si natiunalitatea lor, dice: „Sed genera ipsa subtiliter explicans ex quibus hoc fieri delectus tironum malet, nempe Bulgaros, et pastoritiae duratos vitae laboribus, agrestes juvenes, incertis sedibus vagos, quos comunis dialectus Vlachos vocare consuevit,“ — adeca: „Ci splicandu de siguru natiunalitatile inse-si din cari mai voiesce

ca acele catane tinere se fie alese, adeca din Bulgari, si din tinerii campeni intariti prin modulu de vietia plinu de strapatie alu pastoriei, cari ambla fara statornice locasiuri, si pre cari in dialectulu comunu este indatinatu a-i numí Vlachi.“ Aceste cuvinte ale Annei Comnene, reu splicandu-le si intielegandu-le unii autori reutatosi, spre a miciorá natiunea romana din orientulu Europei, dicu cumca toti Vlachi pre timpulu acestei istoriografe au fostu pastori nomadi, si neavendu statornice locasiuri, au amblatu vagabundandu in éce si incoló; de unde ar urmá apoi, cumcá sub numele Vlacu, s'ar intielege: unu pastoriu, éra sub Vlachi: popóra de pastori si nomade.

Antaniulu autoru alu acestei pareri se crede a fi fostu Iosifu Carolu Eder in: Crisi ad instantiam Valachorum e Transilvania, Cluju 1791.

Dar acésta ipotesa si-afu cultivatorii sei pana in timpulu mai nou; asiá Carolu Czoernig in opulu: Ethnografie der österr. Monarchie, Vien'a 1855, tom. 2. pag. 65 dice: „Da jedoch die Valachen grösstentheils als Hirten lebten, so mochte man bald unter Valach im Orient einen Hirten, und unter Valachen Hirtenvöl-

ker verstehen. Diess vernahmen wir aus Anna Comnena etc.“ — adeca: De óra-ee inse au vetiuitu Valachii mai vertosu ea pastori, fu usioru de a intielege sub Valacu in Orientu unu pastoriu, si sub Valachi popóra de pastori. Acést'a scimu din Ann'a Comnena etc.

Neadeverulu acestei scornituri tendentióse se póte demonstrá chiaru din scriptorii bisantini, cari apriatu marturisescu, cum cá Valachii au avutu cetati si sate dreptu locasiuri statornice de locuire. Insa-si Ann'a Comnen'a cartea 5 dice: „Exeban descendit (opidum id blachicum est proxime Androniam situm),“ — adeca: „A descinsu la Eseva (acésta cetate valachica este asiadiata aprópe de Andronia).“ Benamin Tudela, carele a caletoritu in alu 12 seclu la Erusalemu si a trecutu prin Vlachi'a Tesaliei tabul'a 5. pag. 473 dice: „Ea (cetatea Zitun) e inceputulu Vlachiei.“ Nicet'a Choniatu, istoricu bisantinu, care a traitu in alu 12 seclu, cartea I. in Isacu Angelu dice: „Haemi montis aceolas, sibi et romano imperio infestissimos reddidit, qui olim Mysi nunc Blachi nominantur. Hi enim angustiis et castelis freti quae plurima habent praeruptis saxis aedificata: cum prius etiam Romanos parum cu-

rent, tum per causa abacti pccoris et vexationum quas tolerasent, aperte defecerunt,“ — adeca: „Pre locutorii muntelui Emu, i-au facutu (imperatulu) fórte dusimanski sie si imperatiei romane (grecesci), cari odinóra Misi, acum Blachi sunt numiti. Acesti inse ineroiuti in angustimele si castelele, de cari au mai multe construate pre stanci sterminóse: parte si mai de din ainte nepesandu-le de Romani (Greci), parte pentru caus'a viteloru rapite (de diregatorii imperatesci) de la ei si superarile ce le-au suferitu, de fatia s'au desbinatu (de imperatia).“ Calcocondila, care a traitu in alu 15 seclu dice despre Vlachi: „Vicos plerumque incolunt, sequentes pasoua,“ — adeca: „Ei locuescu mai vertosu in sate, umblandu dupa pasiune.“

Dar cum cauta se fia intieleso ovintele Annei Comnene, se adeveresce mai pre sus de tóta indoiéla din modulu de vetiuire de presentu alu Romaniloru din partile muntelui Pindu, despre cari I. G. Hahn in opulu seu: Albanische Studien, Vien'a 1853. pag. 15 dice urmatóriele: „Die Pindusvlachen leben úbrigens in schönen fleckenartigen Dórfen und erfreien sich bei ihrer nüchternen und arbeitsamen Lebensweise grossen Wohlstandes. Ein Theil der

de incredere pentru consolidarea stării actuale. Fapt'a că însasi legelatiunea țierei decide în a-facerile ei financiarie, dovedesc că am devenitu domnii sortitoru năstre.

Multe pedeco s'au opusu Ungarici în de-cursu de secle, e minune că a naintatu. Si-aduce a minte de Széchenyi cu regularea Tisei.

Problemele economice ale Ungariei sunt gigantice. Pentru implinirea acestor'a se receru înainte de tôte medilôce de comunicatiune, prin cari economulu si-pôte vinde produptele cu unu pretiu mai bunu si la locu mai favorabile pretiului. Seiti că drumurile de feru la noi au naintatu produptiunea, valôrea pamentului a ureat'o, în une locuri chiar a duplicat'o.

Totusi în comunicatiune suntemu fôrte inderetru. Angli'a la 1 1/2 mile patrate are 1 mila cale ferata, Belgiu la 2 mile patrate are 1 mila cale ferata, la noi la 19 mile patrate se vine 1 mila cale ferata.

Pentru a suplini acêsta lipsa, a cerutu guvernulu impoterire a imprumutâ capitalele necesarie. Aceste capitale nu se vor întrebuin-tiâ numai pentru cale ferate ci si pentru canale dintre cari unu canalu va impreună Tis'a (de la Ciongradu) cu Dunarea la Pest'a, astfelu ca se fie în legatura cu tôte trei drumurile ferate ale capitalei, alu doile canalu va fi pentru sie-si magiaru conducendu-lu de la Tokay (din Tis'a) în Crisiu.

Intre drumurile de feru, cele mai necesarie sunt catra Clusiu si catra Fiume.

Demustra cumca conditiunile imprumutului legatu cu cas'a Mauritiu Haber în Francofortu sunt fôrte favorabile, le confronta cu alte imprumute austriace, de catu cari e mai favorabile.

Cas'a deputatoru cotesco de trei ori respectivulu proieptu de lege si-lu primesce fora desbatere. Stang'a estrema protestéza.

(*) Pesta în 11 opt. n. 1867.

(*) De cate-va dile în côce s'a observatu si la noi totu astu felu de misicare, întecire si pornire înainte, precum vedemu manifestandu-se aceea în Viena. Cas'a deputatoru si anume elic'a factoriloru ei principali de o data se impulpâ si-si dede unu aeru, casî cum ar vre se desbata si se decida în 24 de ôre tôte, cate pana acî le traganâ sub felu de felu de preteste. Pana si de caus'a nationalitatiloru si-adusera domnii stepanitorii nostri a minte. Inca marti'a trecuta convocara comisiunea emisa în acêsta cauza la o siedintia; dar nepasarea maioritatii membriloru fece imposibile apucarea de lucru. Ieri la incheierea siedintiei publice a casei deputatoru presiedinte provoçâ solenelu pe membrii comisiunei în caus'a nationalitatiloru ca se se adune adi la 10 ôre pentru a tioné siedintia. Am fostu fôrte doritoriu a sei: spre ce scopu si cu ce rezultatu? — dar informatiunile ce le luai de la cei ce participara la acêsta siedintia, nu sunt calificate, de catu a ne intarf în temerile, ne'nerederea, si banuclele năstre.

S'au adunatu — precum mi se spune, — din cei 40 membri a-i comisiunei — d'ône dieci si unulu de insi; s'a cititu proieptulu gatitu de subcomisiune, pre care-lu conôscemu, l'am criticatu si respinsu cu totii; si-a facutu apoi deputatul Nyáry ca presiedinte alu subcomisiunei — observatiunea, că — dupace mai multi dintre membrii comisiunei nu vor fi avutu des-

tu timpul séu ocazioni a studiâ din temeiu a-cêsta cauza si actele referitorie la ea, (— ati mai auditu lucru curiosu ca acest'al), se nu se procêda la desbaterea causci de locu, ci se se mai amene pre unu tempu. (!!!) —

Ministru-presiedinte Andrásy, carele ca membru alu comisiunei inca asistâ dimpre-una cu b. Eötvös si Gorove, salutâ cu placero acêsta propunere a lui Nyáry, cu ataf'a mai vertosu, căci elu însusi inca n'a avutu tempu a se ocupâ de acestu obieptu pona acî si adi audi mai antaiu cuprinsulu proieptului; apoi si regimulu are lipsa de a se orientâ si de a luâ positiune; ba pôte că va aflâ de lipsa a pasî si cu proieptu propriu inaintea dietei.

Asic-dara desbaterea si deciderea causci acestei vitali pentru noi — chiaru si comisiunea pregatitoria o amenâ pre tempu nedeterminatu (!), dar apoi inaintea dietei candu vor avé domnii nostri gratia a o aduce?!

La acêsta ocaziune D. Conte Ministru-presiedinte mai anuciâ membriloru comisiunei si aceea, că inca adi are a caletori érasî la Viena, — unde asié se vede, că crisea ce incepu a amenintiâ de candu cu adres'a celoru 25 santi parinti catolici, inca nu s'a incheiatu séu delaturatu.

La acêsta crise romanii nostri de aici clatina din umeri, si nu scoti din ei alta parere séu judecata, decatu — „faca-si de capu! că amicii nostri pana acî nu sunt nici popii, nici magnatii, nici centralistii, nici dualistii, nici Beust nici Andrásy, nici nemtii, nici magiarii.“ Amin! —

De la senatulu imperiale.

În siedintia de joi 10 opt. s'a alesu unu comitetu de 24 pentru petrecerea si consultarea prealabila a propuneriloru deputatiunii în caus'a repartirii sarcineloru financiaru. Apoi s'a discutatu si s'a votatu legea, prin care s'a desfiintiatu ordinatiunea din 28 decemvru 1866 pentru reintregirea armatei.

Éra în siedintia de vineri 11. opt. tienû abl. Mühlfeld unu discursu, prin care motivâ propunerea sa pentru desfiintierea concordatului, apoi s'a tratatu despre portulu de la Triestu si s'au resolutu mai multe pctifiuni si propuneri, între acestea si un'a pentru contributiunile indiropte. Pentru siedintia de luni în 13 opt. c. n. vine la rându proieptulu pentru revisiunea si modificatiunea constitutiunii din 26 Febr. Modificatiunile nu sunt aduncu taiatorice. Dupa acêsta va urmâ tratarea despre legea în privintia scôleloru si despre reactivarea codicelui civile în causele de casatoria.

Discursulu din siedintia de mercuri

a senatorulu imperiale Samuilu Andrie vicin în caus'a autonomiei bisericii.

(vedi nr. tr.)

Articulu 15 din legea fundamentala de statu referitorie la drepturile generali ale cetateniloru suna: „Fie-care biserica si societate religiôsa recunoscuta legalminte are dreptulu esercitiului de religiune publicu, dispune si administréza afacerile sale interne autonomu, este inse supusa legiloru generali de statu ca fie-care alu societate.“

Din cuprinsulu acestui articlu de lege o

de întielesu, că onoratulu comitetu avû de scopu, a garantâ fie-carei biserice recunoscutu de statu autonomia deplina în administratiunea afaceriloru sale.

Ca unu fiu si preutu alu biterice ortodoxe orientali recunosc cu multiamire acestu scopu viitoriu de bine, aflu inse, că în redactiunea presenta nu e acestu scopu respicatu deplinu, celu putienu nu în acelu modu, ca în unele cumpenitorice si esentiale privintie se se întimpine tóta îndoiel'a.

Conferendu articulu 15 cu patent'a imp. din 31 decemvru 1851, carea suna: „Noi dechiarâmu prin acêsta patenta respicatu, că voimu a sustiené si aperâ pre fie-carea biserica si societate religiôsa recunoscuta în statu în dreptulu esercitiului publicu de religiune, deci în administratiunea autonoma a afaceriloru sale, asemenea în posesiunea si folosintia institutelor, fundatiuniloru si fonduriloru sale pentru scopuri de cultu, de instructiune si de binefacere, remanendu inse ele supuse legiloru generali de statu“ conferendu dieu articulu alinsu cu acêsta patenta imparatésca, se arata, că acuma nu se garantéza bisericii tôte acele, ce fura desemnate înainte de multi ani prin generositatea monarcului.

Pre candu în patent'a imp. din 31 dec. 1851 e vorb'a despre autonomi'a bisericeiloru în administratiunea afaceriloru bisericesci fara de restrictiune, sunt desemnate în articulu presentu numai afacerile interne. Pre candu érasî în aceta patenta s'a garantatu bisericii posesiunea si folosintia fundatiuniloru, institutelor si fonduriloru pentru scopuri de cultu, de instructiune si de binefacere, în articulu de acum nu se atinge neci cu unu cuventu de averile bisericesci.

Câ în respicatiunea „afaceri interne“ e de cunoscutu o restrictiune a bisericii în autonomi'a ce-i compete dupa asiediamintele sale în administratiunea afaceriloru proprie, nu este îndoiel'a; si cu trebuie se intonu epitetulu „interne“ cu ataf'a mai vertosu, de ôra-ce de la finea secolulu trecutú încôce se impreună cu acestu cuventu dupa placu au mai multu, au mai putienu; ba acestu cuventu aflâ adese, desî nu în Viena, dar în provinciile mai departate si acea interpretatiune, că organele regimului lasâ organeloru bisericesci numai altariulu, în cele lalta afaceri inse de si întrebâ de biserica, remanea cuventu ei pre adese nebagatu în séna.

Éra daca intonu lips'a decisiuniloru în privintia posesiunii, folosintiei si a administratiunii averileru bisericesci, caus'a e, că biserica nu pôte fi liniscita prin redactiunea art. 5 carele vorbesce despre inviolabilitatea proprietatii în genere, cu ataf'a mai putienu a art. 6. din legea presenta, carele face posibilu o restringere a bisericii întru caseigarea si dispunerea cu proprietati imobile.

Eu nu potu cugetâ, că acuma, candu e vorb'a de asigurarea de drepturi în mesuri mai întinse pentru alti cetateni si corporatiuni, ar voi éineva se detraga bisericii si acêta, de ce se bucurâ ea si pana acuma.

Ca se fiu inse bine întielesu, însemnu, că eu nu cugetu la acelu privilegiu si imunitati, pre care le posiedea vre o biserica inaintea si spre mahnirela celoru lalte societati religiôse; neci nu socotu eu acelu îndreptatiri ale unci

alte biserice pe teritoriulu statului, care acuma cu nedependintia unui statu de dreptu nu se potu impreună. Eu mo restringu si cugetu numai la aceea, ce ar fi de concepu unci biserice numai decatu, ca se esiste conformu delinea-mintoloru constitutiunii sale.

Prin recunoscerea legala a unci biserice în statu este pusa si constitutiunea ei sub tutela legiloru publice. Fiindu dara vorb'a despre libertatea si autonomi'a biserice, ar trebui se fie garantata o miscare libera în lantrulu întregulu cercu alu constitutiunii sale, altmintre garantia autonomiei ar fi numai ilusoria.

O marginire se pôte pretinde de la biserica si cu acêsta trebuie se se impace biserica, inse numai întru acele, ce sunt spre scaderea binelui de statu si numai în acea mesura, încatu colidéza cu interesele legali ale unoru altoru factori de statu. Inse doctrinele si constitutiunile bisericeiloru recunoscutu în Austri'a nu colidéza cu interesele statului, din contra ele spriginescu binele statului. „Imperat'ia mea nu e din lumea acêsta“ dise urditiuniloru biserice, si érasî: „Dati lui Dumnezeu cele ce sunt ale lui Dumnezeu, dati si imperatului cele ce sunt ale imperatului.“ Teritoriulu biserice nu este asiâ dara lumesc, nu e pamentenu, ci e religiosu-morale, eternu. Pre acestu teritoriu pretinde biserica deplina libertate, deplina autonomia.

Se-mi fie iertatu, a desemnâ cu putienu trasuri cele ce sunt de lipsa bisericei dupa destinatiunea sa, si pe care teritoriu trebuie ca se pretinda deplina autonomia.

Biserica este unu institutu urditu de Dumnezeu pentru scopuri religiosu-morale. Ca purtatoria acelei solie este purtatori'a a celoru trii oficie mantuitoarie, adeca alu invetiatiatului, alu preut'ei si alu administratiunii bisericesci.

De invetiatiatul biserice se tiene competintia: a predicâ cuventu evangheliei în adunari publice, invetiatori a asiedia, scôle confesiunali a urdi si a le conduce, institute mai inalte si aluminate clericale a sustiené, în genere a dispune tôte cele ce sunt în folosulu invetiatiatului bisericescu.

De preut'ia biserice se tiene competintia: a serbâ publicu cultulu dumnedicescu, si a adunâ spre acêsta comunitatea credinciosiloru, locasiuri bisericesci a radica, fonduri bisericesci spre sustienerea locasiiloru s. si a servitoriloru, a urdi si ale administrâ; sacramintele s. si alte functiuni pentru vii si morti a plini, organele oficiloru bisericesci a le alege si asiedia, sorbari publice a face, casatori'a a o binecuvénta, în genere a dispune tôte cele ce se atingu de cultulu dumnedicescu.

De administratiunea biserice se tiene: privighiarea asupra societatii în genere si asupra vietiniirii religiosu — morale în deosebi, legea lui Dumnezeu a o aduce în deplinire si în spiretulu ei a face legi nôuce, a întimpinâ faredelegile si necuviintia, a serbâ adunari bisericesci (sinode) si a consultâ în ele negotiale, disciplin'a biserice se a mantiené si a dispune tôte cele ce apartienu de administratiunea bis.

As'ta e tóta plenitudinea afaceriloru ce stau în cerculu competintiei bisericesci; ast'a e tóta autonomi'a ce o pretinde biserica. Mai multe decatu aceste nu se tienu de ea, de mai multe neci nu are lipsa, spre a esiste si a-si implini misiunea sa. Dara aceste tôte neci nu se

Bevölkerung setzt nach der Sitte der Väter das nomadische Schäferleben fort und bringen den Sommer in den Bergen, den Winter in den warmen Küstenebenen von Tesalien und Griechenland zu. Ein anderer verfertigt das grobe Wollenzug, aus welchem Schiffermäntel (Capoti) gemacht werden. Ein dritter endlich besteht aus Kaufleuten, Mantelschneidern, Schonk-wirthen und Goldarbeitern, welche gleich anderen epirotischen Bergbewohner ihr Gewerbe in der Fremde treiben, ihre Familien aber in der Heimat zurücklassen“, — adeca: „Romanii de la muntele Pindu vetiuescu între altele în frumôse sate si se bucura de însemnata starobuna de dupa modulu loru de vietia desteptu si lucrativu. O parte a locuitoriloru de dupa datin'a strabuniloru loru mena o vietia pastoreasca nomada, si petrecu vér'a în munti, éra iér'n'a în campiele calde de langa Mari ale Tesaliei si Greciei. Alta parte d'in ei preluera lan'a cruda, din care se facu capaturile de nâi. A trei'a parte în urma custâ din negociatori, croitori de capaturi, carcimari si lucratori de auru cari asemenea altoru lucratori de munti epirotici esercitéza meseriile loru în strainetate, lasandu inse familiiele loru a casa“. Leake,

travels in Greece I. 274 — punctu la 500 numerulu de Vlachi, cari sunt resfirati în muntii Epirului, Tesaliei si Macedonici. În acestu numeru apoi nu sunt cuprinse satele Vlachimoru din Greci'a, Albani'a, Traci'a (Romania ori Rumieli'a) Servia *) si Bulgari'a. Deci din aceste impartasiri se vede apriatu, cum că Vlachi (Romanii) de pre timpul Annei Comnene pana în dilele năstre totu în statornic locasiuri au vetiuitu (avendu si cetati), numai catu o parte din ei au urmatu si pastoricu, de unde urméza apoi, cum că numele Valacu nici candu nu a involvatu în sine eschisivu întielesu de nomadu ori pastoriu.

8. De provinciile ce vinu înainte sub numele de Valachia.

Amu aflatu a fi existatu si a existâ inca urmatóriele 13 provinci sub numele de Valachia, si adeca:

*) Din map'a intitulata: Völker und Sprachenkarte von Oesterreich und den untern Donauländern de H. Kiepert, Berlin 1867 — se vede, cum că în Servia între rîulu Morava si Timocu locuescu mai ca aschisive Romani, a carora estensiune cuprinde a trei'a parte din pamentulu Serviei.

1. Dupa marturisirea istoriciloru bisantini, Tesalia si-a perdutu numele în evulu mediu, si inca din inceputulu seclulu lu 12 (dôra si mai înainte) au purtat numele de *μεγαλη βλαχια*, adeca: Romania mare, fiindu că Vlachi au fostu întemeiatu acoló o puternica imperatia. — Capulu nedependinte alu acelei Romanie mari se numia *μεγα-βλαχος*, adeca: mare Romanu. — Însemnâmu acî, cum că în partea nordica a insulei Eubœa (dôra pentru vecineta-tea cu Tesalia), mai vertosu partea de catra resaritu si pana în di de asta-di se numesce *μεγαλη βλαχια*, de dupa Romanii (Vlachi) ce locuescu acoló (vedi pre Hahn, în opulu citatu, pag. 33).

2. George Frantzes, scriptoriu bisantinu nascutu la anulu 1401 ni spune, cumcâ Acarnania si Etolia din vecinatatea Tesaliei s'au numitu în evulu mediu *μικρα βλαχια*, adeca Romania mica.

3. Dupa cum invetiâmu a cunôce din vorbariulu serbescu (Lexicon serbico-germano-latinum) a lui Vucu Stefanu Karadschitsch, Vien'a 1852. pag. 712, si din „Dunica“ 1827 totu de densulu, o parte a Serbiei despre apusu s'a numitu „Stari Vlah“, adeca: Romania be-

trana Czoernig, în Etnografia, tom. II. pag. 65 punctu acêsta Valachia betrana între rîulu Drinu si Ibaru.

4. O „Valachia mica“, numita în scripturile latinesci „Parva Valachia“, a custatu în alu 16 seclu în comitatulu Posega din Slavonia. Marginile ei au inceputu de la Posega spre média-nôpte preste Pakrac, de aci spre apusu prin regimentulu San' Georgiu de astadi pana în comitatulu Crisului (Kreuz), de acoló spre apusu preste rîulu Sav'a pana în Bosni'a (partea de apusu a cerculu de regimentu gradiscanu de asta-di). Kralieva velica (Magna Caesarea) a fostu loculu de capetenia a acestei Valachii mici. Toti Valachii (Romanii) au venit din Tici'a turéscă (tugindu de din aintea Turciloru) în acêsta Valachia spre locuire, si pentru meritele loru în bataile celo purtate în contr'a lui Zapolya, au capetatu de la imperatulu Ferdinandu I unu privilegiu la anulu 1564. Si Valachii dintre rîulu Unn'a si Culp'a au capetatu privilegiu de la imperatulu Rudolflu alu II la anulu 1598. Asemenea privilegiu au capetatu si Valachii din capitanatulu Varasdinului la anulu 1582. Legile țierei: Valachorum privilegia cassentur (tollantur) de esemplu an.

potu detrage bisericeii, de óra-ce ele se referescu la cele eterne si nu la cele temporale, ele sunt proprietatea bisericeii si nu avutia statului.

Tóte aceste afaceri le-a administratu biserica in secolii cei trii de antai cu totul autonomu. Intre marginile si numai cu poterile sale sustienú biserica in facia urgiilor sangeróse in totu imperiulu romanu. Ea invetiá, asie-tiá invetiatori, urdiá scóle catechetice; in ca se aluná la serbari dumnedicesci, organizá comune bisericesci, alegea si asiedia organele servitiului bisericescu; ea facea sinode si tratá in ele despre negótiile mai importante. Asiá s'a sustie-tu biserica prin cei trei secolii ai erei crestino numai intre marginile si prin poterile sale fara de amesteculu unei poteri eterne, fara de in-tinútiá regimului imperatiéi romane. Dara i npsia odihn'a esterna, recunoscerea politica in imperiulu romanu, ce domniá presto trii parti de pamentu.

Toema cu marele Constantinu, incepundu condulu regentiloru crestini, castigá biserica dreptatierea politica. Ea se pune in unu reportu legale cu statulu, intre ambele autoritati de desóltá cele mai amicali referinti; statulu concede bisericeii bratiulu aperarii cetatiene, éra biserica statului participarea in afaceri, pre-ari mai nainte la administrá singura.

Parerea, cá in imperiulu romanu inces-ínatú ar fi fostu biserica identificata cu statulu, cá biserica ar fi fostu stapania de statu in-tu tóte, se restórna prin dóue marturii cardiale, un'a adeca a imperatului Justinianu éra al'ta a papei de la Rom'a Gelasiu. Justinianu dice: „Dóue bunetáti s'a datu omului din gratiá dumnedicesca: preot'á si regimulu statului, acéa ingrigesce de cele eterne, éra acést'a de cele timpurale a-faceri ale omului. Mai respicatu inca scrie Gelasiu catra imp. Anastasiu dicendu: „Impe-ratores in ordine rerum ad religionem spectantium episcopis sunt subjecti, epis-copi autem illo, qui primam sedem occupat non excepto in ordine ad regimen rei-publicae politicum, legibus imperatorum obedire debent. Si in facta, asemenandu lo-gelatiunea statului romanu cu decisiunile bise-riciei, se arata, cá ambele legelatiuni mergeau un'a langa al'ta, ambelo autoritati steteau un'a langa al'ta.

Éra dupa caderea imperiului romanu apu- cá reportulu bisericeii catra statele, nascute din derematurulu acelu imperiu mare, dóue dirop-tiuni, si anume in occidentu spre daun'a state-loru, éra in orientu spre dauna bisericeii. Éu nu voiu se induca tristele consecintie, ce se facura spre daun'a poterei de statu si sedodusera pana la detronarea de regenti din decretaliile Pseu-do-Isidorine, asupra caror'a sciintia facú de multu judecata. Éu trecu si preste miscarile cumplite ale reformatiunii spre eliberarea tro-nurilor de sub stepanirea Romei crestino. Éu remanu pe langa Austria, unde din timpulu legelatiunii jusefino ierarhia bisericeii rom. cat. deveni mai angustata in cerculu seu de competintia, pentru carea inso biserica rom. cat. fu óre catu desdaunatu prin privilegie na-intea celoru l'alte confesiuni.

Privindu cu lenisee cursulu lucrurilor, precum s'a desvoltatu elu de atunci incóca, se arata, cá intre competintia statului si a biseri-

cei nu s'a prè deosebitu; din contra e de aflatu óre care comuniune in ambele direptiuni. Mie-mi vine, cá in Austri'a mergea pana acum asiá, precum se intemplá intro doi fratini, cari, pana ce sunt in casa parintésca, nu prè alegu între alu meu si alu teu, si asiá unulu intrebuintiá-dia adese cele ce sunt ale celuia laltu.

Acum inse, precum se vede, se incete a-ocsa comuniune; fie-care parte, fie-care din ace-ste individualitati se pastreze numai propieta-tea sa si se dispuna autonomu. Fiindu dara vorb'a de o deosebire de ólalta a le acelor'a, ce pana acum erau comune statului si bisericeii, ar fi de urmatu dupa asionulu de dreptate gene-rale: „Ce tie nu ti place, si altuia nu face; si cum doresci ale tale, asiá concede si-altuia ale sale.“

Statulu se se elibere de influint'a biseri-ceii in scóla, in administratiune si in judecato-ria. Ei bine! biserica cece ce nu se bate dupa stapania, nu póte avé nemica in contra; dara tocma asiá e cu dreptulu, ca se se garanteze si bisericeii autonomi'a sa.

Si precum in firea lucrurilor zace si in interesulu statului si alu bisericeii, ca acuma se devina in facta cece cese dice: Cuique suum; cáci pe catu e mai secura biserica, pe atatu mai bine spriginitu statulu, si pe catu mai in po-tere statulu, pe at'a mai liniseita biserica. A-fara de aceste demustra istori'a deplinu, cá o invasiune a poterii de statu pe teritoriulu bise-riciei si o amestecare a acesteia in afacerile sta-tului aduce daune proprie, de óra-ce elementele eterogene in unu corpu organicu nu luera spre bine. Totu-si inse pentru societatea omenésca si biserica ca plantagiulu religiositatii si morali-tatii, si statulu politicu ca aperamentulu drep-tului si alu ordinei, sunt de lipsa.

Cugetu dara a fi demustratu necesitatea unei indepliniri a articolului 15 carea nu e in contr'a intentiunii onoratului comitetu. Acésta indeplinire nu e ceva nou, ci numai cece ce s'a respicatu si garantatu mai nainte de Maie-statea sa. Deci facu propunerea:

Inalt'a casa bine-voiesca a incheia, ca ar-ticolulu 15 se sune in urmatoriulu modu.

„Fie-care biserica si societate religioasa legalminte recunoscuta are dreptulu invetiatur-roi in adunările sale bisericesci si scóle precum si a exercitiului publicu alu relegiunii, dispune si administréza autonomu afacerile sale, remano in posesiunea, folosint'a si administratiunea in-stitutorulu, fundatiuniloru si fonduriloru dedi-cato scopuriloru de cultu, de instructiune si de binefacere, este inse in aparitiunea sa ca socie-tate supusa legiloru generali ale statului.“

— Responsulu referintelului dr. Sturm la aceste, prin carele dete o interpretatiune so-le-na la articolulu 15 e urmatoriulu: Daca s'a disu in articolulu acést'a: afaceri interne, se in-tielege de sine, cá biserica ingrigesce de afacerile sale si in afara, si cuvontulu „interne“ ind-ogeta numai, cá biserica este in administrati-unea afaceriloru interne deplinu autonoma si ne-depandintu de poterea statului, éra in ingrigi-rea afaceriloru eterne este supusa statului ca alta societate.

Co se atinge de libertatea invetiaturei, se intiolege acést'a in exercitiulu cultului dumne-dicescu, si afara de acést'a este ascurata liber-tatea invetiaturei in artiele 13 si 17.

Ce se atinge in fine de ascurarea averi-

loru bisericesci, nu se arata de lipsa o respica-tiune speciala pentru biserica, cáci senatulu nu voiesce a remané in deretrulu patentei imp. din 31 decembre 1851, prin urmare cu cece ce amu voi se asecuramu aici biserica, am asecuratu in art. 5 pre toti cetatiunii, adcea cu ne-violabilitatea proprietatii. —

Replia.

Desi sciamu si eu, cá „veritas odium pa-rit“ si cá ómenii nostri sunt mai susceptibili in asta privintia de catu tóta lumea, nu me asecp-tamu totusi la unu respunsu atatu de aprigu din partea dlui secretariu Rusu, cum fá colu publicatu in nru. 102 a. e. alu acéstai pretiuitu organu.

Éu inca la inceputulu articolului meu din nru. „Albinci“ 93 a. e. despre adunarea ge-nerala din Clusiu amu descoperitu in cele d'an-taiú 5 sirescopulu ce voiamu a implini prin a-celu articulu, si pentru asemene scopu nu mai credeamu nici odata pe D. Rusu capace de in-dignaro.

De óra-ce numitulu d. secretariu mi face in acelu pretiuitu respunsu multe invinuri si fórté multe intrebari, de óra-ce Dsa, paresitu de adevéru, iá refugiu la modifóce pre catu de neacomodate pre at'a de provocátore, — fia-mi iertatu a-i replicá cateva cuvinte.

Dupa-ce in respnsulu citatu concedo si insusi Dsa, cá raportulu Dsale de la adunarea generala din Clusiu a Asociatiunei „fú cam lungu“, apoi in 23 sire intregi esprimo sen-sulu urmatóriciloru 4 vorbe: nu se putea altu-feliu. Asiá-dar nici o'ó iota mai scurtu, nici dupa alta sistema compusu nu putea se fia acelu raportu, de cum lu-veduramu. Mi-para reu, candu insusi d. secretariu dice acést'a.

Cumca dupa alta forma de compunere a-vea d. secretaru „mai pucinu de lucru“ si cum-ca, de érá raportulu catu-de-catu mai scurtu, d. secretaru ar fi trecut de mai pucinu activu, o negu simplentate; deóra-ce nu dupa lungimea unei compusetiuni se mesura neci bunetatea ei si neci harniefa ori serguintia compunatorului. Candu d. e. la anulu viitoriu acelu raportu ar-tioné dóue dile intregi, nu sciu ce ar dice adu-narea la asiá activitate. Apoi la vorbelo mele: „Au cugeta dlui secretaru, cá eu catu i va fi raportulu mai lungu, cu at'a activitatea Co-mitetului se va paré mai mare?“ nu asecp-tamu nici odata, ca Dsa se respunda afirmativu.

Cumca multu stimatulu d. secretaru n'au cautatu neci odata comoditatea sa, ci au cautatu de-a-purarea interesulu Asociatiunei“, e pré a-deveratu si nu se póte trage la nici o indoiéla. Tocm'a de-aceca inse érá de prisosu a se aduce acést'a inainte, mai vertosu candu din corespon-dintia mea Clusiana nu se póte nici cum de-duce contrariulu.

D. secretaru me compatimesco, cáci „nu mi-amu potutu dá sém'a despre lucrarele Co-mitetului“, cáci m'a „paresitu memori'a asiá de curendu“ si cáci „n'amu ascultatu cu destula atentiune raportulu“ dsale. — I multimescu de delicatelia! Cáci eu unulu inca pan' a nu pasí Dsa eu raportulu pe catedra redutului din Clusiu, mi-amu potutu dá, dico, binisioru sém'a despre „lucrarile Comitetului“, de-óra-ce pana la adunarea generala din Clusiu acele „lucrarí“ se poteau inca lesne cuprinde in celulele cree-

riloru omenesci. D. secretaru nu va crede, cá spre a-si puté nescine face o íntipuire drépta despre atare „lucrarí“, e restrinsu singuru nu-mai la rapórteló dsale. Dsa va fi scóindu, cá protocoólele siedintiloru lunarie ale Comitetu-lui se publica prin tóte foile nóstre si cá, afara de rapórté, afara de protocoóle lunarie, omulu — cum dice dsa — „cu interesu viu“ póte se afte si se se informeze inca si in diferite alte moduri. Éu d. e. asiú puté spune dlui secretaru cate cev'a din lucrarele Comitetului, despre care nici in vr'unu reportu alu Dsale si nici in vr'unu protocoólu de siedintia lunara n'a fostu neci candu vorba; asiú puté se-i scótu din pul-pitulu meu articulu privitoru la „lucrarile“ Co-mitetului si concipiati cu multe luni inainte de adunarea din Clusiu, cu scopu de a se tramite la vre unu diurnalu, dar cari au remasu totusi netranusi. Chiaru si raportulu Dsale l'amu as-cultatu cu tóta atentiunea. Insa si impregiurarea cá m'amu incercatu a lu-descrié, dovedesce a-cést'a; deóra-ce at'a apucasemu si eu a inve-tiá inca ca copilu de la parinti, cá „omulu se vorbésca numai de ce scie“, — si daca d. secre-taru supune despre mine at'a nesocotintia, ca in mediu de véra se-mi lasu tóte afacerile si se calotoreseu cu spese marisóre in departare ca Clusiu, numai ca se fia acolo cu trupulu, fara de neci o interesare, fara de nici o aten-tiune la cele ce se cíteacu si petrecu in senulu adunarii generale: atunci t'robue se-i spunu cu totu respectulu, cá Dsa privesce pe alti ómeni de nesci musce si cu acést'a gresiesco.

Se mai indoiesce si acum d. secretaru, cá amu fostu „cu interesu viu“ si „cu atentiune“ la lucrarele comitetului si la raportulu Dsale?

Impregiurarea, cá „de 5 ani trecutú nu i-a plesnitú nimenui prin capu a combate“ rap-órteló dlui secretariu, nu dovedesco chiaru ni-mic'a; din accasi nu urméza neci cá acele rap-órté nu s'ar fi pututu „combate“ si nici cá rap-ortulu de estimpu n'ar poté fi cum l'amu descri-su eu.

Multu stimatulu d. secretaru me invinue, cá de-ce nu mi-amu facutu reflexiunile mele cu ocaziunea esaminarii raportului Dsale in adu-narea generala? Éu me lasu mai lesne gresitu decátu Domni'a Sa; dar' se me ierte, cá nu voiu mai comite nici candu atare oróre. De-altmin-tre eu tieneamu, cá acele „reflexiuni“ publicate in vre unu diurnalu potu se aiba acela-si efectu, fara se mai silescu si eu adunarea a perde tím-pulu pretiosu in daun'a obiectelor de mai mare importantia.

Mo mai invinue Dsa, cá de-ce amu sufe-ritu, ca adunarea se votezo inca si multiamita si recunoscintia secretariului? Se me ierte D. secretaru, cá aici nu-su gresitu. Dupa cátu sciu eu, acea recunoscintia nu s'a votatu pentru si-tem'a urmata in raportulu dsale in privint'a enararii lucruriloru comitetului, ei pentru acti-vitatea Dlui secretaru. Insu-mi amu votatu si sum gat'a a votá ori-candu pontru asemene re-cunoscintia si multiamita Dlui secretaru; de óra-ce tóte afacerile comitetului a radimatu sin-guru numai pe umerii Dsale si prin acést'a a avutu se pórté si pórtá intr'adeveru o sarcina fórté grea. Candu n'amu recunóscé acést'a, amu peccatú. Inso asiá e cu totulu altu-ceva.

Desi érá de doritu, ca tóte actele adu-narii generale de la Clusiu se se pastreze pen-tru „fú'a Asociatiunei“, Dlu secretaru s'a gra-

1635 art. 40; 1659 art. 90; 1681 art. 64 au fostu indreptate in cóntra acestoru privilegie, éra nu in contr'a privilegiiloru Romaniloru din Banatu precum voiescu so intieléga unii invetiati de ai nostri (Croernig: Ethnographic, tom. II. pag. 168, 169 si 170).

5. Moldavi'a a fostu in evulu mediu de scriptorii polaci, Valachia maior“, adeca: Roma-nia mare, éra de scriptorii unguresci „Valachia minor“, adeca: Romani'a mica. Scriptorii po-lacesci, cari au scrisu in limb'a polaca, numescu Moldavi'a cu numele de „Volosza“, adeca: Va-lachia, si Tiér'a-Romanésca cu numele de „Mul-tan“, adeca: Montana, ce face at'a catu in lim-b'a nostra: Munteni'a.

6. Tiér'a-Romanésca a fostu in evulu de medilocu de scriptorii unguresci numita „Va-lachia maior“, si de cei polacesci „Valachia minor.“ Leunclaviu (Löwenklau), care a fostu nascutu la anulu 1533 in opulu seu: Pande-tiac historiae turcicae, dice despre aceste Vala-chii urmatóriceló: „Ambac Valachiae, major ad Euxinum mare se porrigit, et nostris Moldavia, Turcis Carabogdania. Minor propter Danubii ripas extenditur, et plerumque Transalpina, Bónifio Montana quoque sicut et aliis nomi-

natur, Ulachiam vocare Graeci: pro quibus in-terpretes Zonarae, Codrini, et aliorum histori-corum reddidere Blachiam et Blachos, Turci non Iblach, sed Ilach dicunt.“ — Tiér'a-Romanésca a fostu numitasa „Ungrovlachia“ (ουγγροβλαχία) care numire dreptu titula se afla si in scriptele celoru mai vechi principi (Mircea betranulu) e-date in limb'a slavéna. Ungrovlachia s'a nu-mitu Tiér'a-Romanésca nu pentru cá au fostu sub potestatea Unguriloru, ei pentru cá este ve-cina cu Ungari'a si érá lipsa a face deselinire între atate Valachii, ce vinu inainte.

7. In Moravi'a se numesce „Valachia mo-ravicesca“ (Mährische Walachoi) totu tienutulu (pregiurulu) locului „Mezerisch“, care in lim-b'a germana se numesce pana in di de asta-di „Valachisch Mezerisch“ precum se afla si pre mapele geografice insemnatu (vedi despre acé-s't'a, oditiunea mai sus citata a lesiconului uni-versalu de Pierer la numele Mezerisch si Va-lachia).

8. Cu privintia la cele ce am impartasitu mai nainte in acestu tractatu, in monumintele literarie germane Walhen, Walehen ori Wala-cha atatu catu Valachia. „Trunvalchen“ este Valachia de la riulu Trun ori Trün, care se

scure spre media-nópte langa Lintiu in Dunare. Acésta Valachia, precum si cea urmatória a cu-statu inca in alu 10 si 11 seolu, precum se a-deveresco acést'a din map'a intitulata: Deutsch-land, Dänemark und die Slaven in X und XI Jahrhundert, care se afla in: Historisch-geogra-phischer Handatlas de Wedell, Glogau 1843, editiunea a dóua. La riulu Traun au siedintu in vechime si: Romani tributarii juxta Traun fluvium.

9. Cantonulu Grigioniloru (Graubünden) din Elvetia, precum se vede in map'a acéi mai sus citata, s'a numitu „Churvalacha“, adeca: Valachia de la cetatea (capital'a) Chur.

10. Precum aretaramu mai inainte in a-cestu tractatu, in evulu mediu la popórale ger-mane a fostu numita Itali'a cu numele de „Walland“ si „Walholant“, ori „Walalum“, ori „Wallien“ — ce insómna at'a catu Va-lachia.

11. Asemenea amu aretatu in acestu trac-tatu, cumcá Galia (Francia) a fostu de popo-rale nordice numita „Walland“, si cumca inca din alu 8-le seclu dupa cumi marturisesce ma-nuscriptulu vesobronicu (wisobrunische Hand-

schrift) a fostu Galia numita si cu numelo de „Walholant“, adeca: Valachia.

12. Rubriquis la loculu citatu ni spune, cum cá numele Valacu (Blach) in limb'a Tar-tariloru se respunde „Ilak“, fiindu cá acestia nu potú Blach respundo. Deci „Ilak“ dreptu „Valachia“ precum amu vedutu cá marturi-sesce Rubriquis si Baco Roger, a esistatu inca in alu 13 seclu între riulu Volg'a si Uralu, unde in map'a geografica de arabulu Edrisi, care a vetiuitu pre la 1100 d. Cr. aflámu pusi cu locuintia apriatu „Valachi“. Vedi map'a 21 in citatulu atlasu a lui Wedell.

13. Ilak, espresu dreptu provincia, adeca Valachia, so afla si in imperat'a Califloru de pre la anulu 900 d. Cr. in Asi'a, anume se afla, cá califatulu alu 17 numitu Mavernalnar (Tran-soxiana, Turan) a custatu din urmatóriceló 5 provinci, adeca: Sogd, Samarakand, Fergha-nah, Ferab si Ilak. Acestu califatu a esistatu la laculu Aralu spre rosaritu-médianópte, si provinci'a Ilak se afla situata de a supr'a de riulu Sir-Darja. Vedi atlasulu lui Wedell map'a 8.

(Va urmá.)
Simeone Manguica.

bitu totusi, a-si publicat raportulu in „Gazet'a Trans.“ si asi'a acela a ajunsu dej'a la deplin'a cunoscintia a publicului. Rogu pe ver-cine a-lu lu'a a mana, a-lu citi' cu „atentione“, a-lu confrunt'a cu cele ce amu disu in nr'i 93-100 din „Albin'a si apoi a judeca. Credu, ca cu a-cest'a si dlu secretaru va fi multumitu si, diu, si eu. Asi'a dar catu pentru „raportu“ amu fi ga'ta.

Minunate mai sunt si dovedile ce le aduce dlu secretaru pentru aপরera comitetului. Face insemnat'a descoperire, ca programulu aceluasi pentru adunarea generala de la Clusiu s'a publicatu timpuriu prin diuarele patriei si ca „in acelu programu p. 9. sta apriatu, cumca acei DD, cari vor a tiené disertatiuni la adunarea generala din Clusiu, au se-si tramita de timpuriu disertatiunile sale la presidiulu „Asociatiunei“ spre esaminare.“ — Adevratu, asi'a a fostu. Inse ce urméza d'aici? Aceea óre, ca disertatiunile tramise de timpuriu la presidiu se nu se citésc'a, éra cele netramise de-locu se se citésc'a in adunarea generala? Eu credu, ca toama contrariulu. Si cum s'a urmatu la Clusiu totuasi?

Espreziunile cele alese ale dlui secretaru, cum „gustulu seu celu finu“, „natiunalistu zelosu“, „barbatu eminentu“, „fiu zelosu alu natiunei romane“ etc. sunt aieptari satirice la persón'a mea si arata, ca incatu scie dlu secretaru fi *strinsu obiectivu* chiaru si intr'unu lucru micu ca acest'a. Inse eu in directiunea acest'a nu-i voiu urmá nici odata.

Éca asi'a o patí cu nevinovata-mi corespundintia, si asi'a mi si trebuie, daca amu uitatu, ca la noi, candu vrei se scri' ceva, trebuie se laudi si binele si reulu si in drépt'a si'n stang'a, daca vrei se-ti amble bine.

Visarionu Romanu.

Magiarii din Banatu sunt nemtii.

On. cetitoriu si-va aduce a minte ca d. corespundinte alu nostru Curtius ni-a spusu a dese ca in Banatu nemtii sunt magiarii (caci magiarii de sange sunt de totulu putieni) cu cari romanii au d'a face in causele loru natiunale.

Catu de bine i-a succesu lui Curtius a esprime adevérulu, se vede apriatu si din „Temesvarer Zeitung“ in nr. 225 de la 29. sept.

Acestu „Zeitung“ reproduce din „Siebenbürgische Blätter“ pronunsierea nóstra cu privintia la cestiunea de constitutiune a careia d'slegare fu opulu deputatiunii niemtiesci si acelei unguresci.

Noi diseseramu atunci cumca la numit'a deslegare n'am fostu representati ca natiune, prin urmare consciintia nostra juridica nu se póte sentí obligata ca natiune.

Acésta asertiune vre s'o combata numitulu „Zeitung“ in modu de totulu aprigu cum nu este natur'a niemtiului mai nante d'a primí botezulu magiarismului.

Elu ni replica „1. Diet'a ungrésc'a reprezenta pre poporu si nu pre natiunalitati; 2. deci deputatii au se reprezente interesele poporatiunei, nu ale natiuniloru; 3. delegatiunile de impacatiune nu s'au alesu dupa natiunalitati, ci din senulu dietei. Asi'e dara trebuie se ne mirámu de logic'a „Albini“ cum crede ca pentru romani impacatiunea e, „de nobis sine nobis.“

Daca acelu onorabile „Zeitung“ n'are cumva gáinaritia pre ochii preceperei, atunci nu ni potemu splíc'a cum voindu elu se combata asertiunea nóstra ca n'am fostu representati ca natiune, insusi ni aréta totu aceea in trei puncte, adeca cumca n'am fostu representati ca natiune? ce vrei dara se combati? esprime „Zeitung“ opiniunea publica a niemtiiloru din Banatu, mai are frati conatiunali cu totu asemene precepere? Nu se póte!

In dieta inse, deputatii nostri s'au dusu ca romani, poporulu i-a alesu casí pre romani, si nu se póte ca „T. Z.“ se nu scie carae fostu caus'a batailoru prin cele cercuri romane de alegere.

Acelu „Zeitung“ crede ca nu s'ar fi afiatu capacitati intre romani pentru a fi alesu in delegatiune. — Vom raspunde ca romanulu e mai modestu de catu se se espeptoreze. Magiarii si magiaronii neci candu n'au recunoscutu capacitatea cutarui romanu, de catu numai a renegatului des' ar fi fostu idiotu. Inse sunt ablegatii nostri capaci séu nu, folosulu séu daun'a de aci e a nóstra, nu póte servi de pre-testu procederei altor'a, de es. a magiariloru, fatia cu natiunalitatea nóstra, si e bine ca magiarii

se nu intóné de multe ori acestu pretestu, acésta estremitate, ca se nu ne oonstringa si pre noi a recurge de nou la devis'a nóstra din 1848, carea — de nu ne insielámu — si-detoresce nascerea dlui Murgu, candu dicea ca prim'a calitate a diregatoriului este ca se fie romanu in locurile romane, deci pana nu vom sci toti carte, vom face diregatori si de cei ce nu sci carte, umble cu revasiulu, numai fie romanu, caci freári si cért'a intre natiunalitati nu vremu, fiindu scopulu nostru: fratieta. Uniade inca n'a sciutu carte, totusi in istori'a Ungariei nu se gasesce barbatu de asemene gloria si de atate merite. Voiramu a dice ca si estremitatele se potu lecuí, cuiu cu cuiu. Contrarii nostri sunt tari numai pana ce noi n'avemu consciintia de ceea ce potemu face prin contielegerea nóstra.

Cu privintia la scornirile despre emisari „T. Z.“ pretinde ca ar avé informatiuni din Romani'a, Transilvani'a si ni recomanda se ne incunoscintiamu despre relatiunea comisariului Péchy catra ministeriulu ung. si atunci — asi'e dice niemtiulu — ar trebui se rosimu da rusine. — In adevéru, daca afla cu cale a vorbí de rusine, apoi trebuie se-i spunemu ca noi si acum'a rosimu de ner . . . acelu publicistu niemtiu cu carea cérc'a se arunce tina in o natiune intréga numai ca din ventu secu. Relatiunea lui Péchy, daca e menita publicitatii o vom vedé, almintre noi nu ne potemu incunoscintia, caci nu ne-am dedatu a merge pentru sarutarea maniloru la neoi unu ministru, deci n'avemu ocaziune a scociori pintre actele biroului ministeriale. Dar de unde scie „T. Z.“? Acelu „Zeitung“ nu observá ca in pre marea sa fidelitate face reu servitiu guvernului ungurescu, ca adeca se póte intemplá se interpeleze cutare deputatu pentru actulu atinsu, si daca nu existe, se dá de mintiuna, éra daca existe apoi in dreptulu publicu avemu casuri de comisiuni dietali, si candu s'ar cere un'a, guvernului i-ar fi cu greu a o respinge, d'alta parte Europ'a ar intrebá daca acum are se se descoopera fericirea ce gusta popórale nemagiare sub constitutiunea ung. éra multi suditi austriaci in statulu vecinu suspitiunatu n'ar sentí placere. Atunci guvernulu ung. considerandu-ti amicéti'a, ar poté dice: Dómné! mai-vre-se-mi dai unu contrariu de omenia, de catu unu amicu nepreceptutu.

Nu-i place lui „Zeitung“ ca romanii se diu descendintii semidiului. Nefiindu afacere politica nu potemu vorbí de ea aci, e causa de a mitologíei, si niemtiulu care a mersu din Germani'a pana la Banatu, poté merge si din Banatu pana la Olimpu, acolo incépa-si actiunea, de se póte, la tribunalulu lui Joie, elu e competentu.

Ca se puna opulu coron'a „T. Z.“ provóca pre guvernulu se ni strige unu „Quosego!“ — Diu asi'e, japane, se strige ca se véda lumea egalitate ung. si se scie ce va se dica: restituierea constitutiunei ung.

Din parte-ne o mica observatiune lui „Zeitung“ ca de incheiare: Bach si ai lui fura niemti, Schmerling éra si niemti, Beust totu asemene, va sedica unii niemti sunt purure de partit'a celuia ce guvernéza. Pre langa acest'a niemtii din Banatu vor fi mai avendu si „Catechismus für Auswanderer“ de la Lipsi'a, candu Germani'a i-a trimisu catra resaritu si li-a spusu ca pana nu vor poté figurá sub firma propria, pana atunci se tieno cu celu mai tare, de aceea tienu acum'a cu magiarii. Pentru asemene politica inse se recere tactu mare ca se poti intórce rapede sumanulu precum suffa ventulu, dreptaceea se cugetati ca:

Domnediue, séu cine v'a datu astadi pre man'a ungurului, ve poté dá mane pre man'a romanului, deci fiti cu minte dumivostre domni de niemtiu si nu vi inchideti calea.

VARIETATI.

== *Ministeriulu de finantie* alu Ungariei a inceputu se luere unu proieptu de lege in privintia contributiuniloru directe. Lu vom vedé curundu!

== *La istori'a infintiarei dualismului* spune „Zukunft“ urmatóriele: E fapta cumca pre candu Vien'a intardiá d'a incuviintia tóte pretensiunile magiare, din Pest'a s'au trimisu emisari in tóte unghiurile Ungariei, a caror'a detorintia éra ca din tóte locurile se telegrafeze la Pesta, cumca in Ungari'a catu mai curundu va erumpe rescol'a daca magiariloru nu li se vor dá tóte cate ceru. Acést'a s'a telegrafatu la Vien'a si impacatiunea fu ga'ta. —

Inca un'a: In dilele retragerii lui Schmerling s'a pregatitu, precum scimu; contielegerea cu Ungari'a. Nimene dintre domni magiari n'a venit la Vien'a, nimene s'a infatisiatu undeva ori se fie participatu la preliminariile de impacatiune. O septemana intréga, veri dóuaspredece dame de cele mai frumóse si mai fine ale Ungariei se preumblau intre Vien'a si Pest'a. Statiunea de repausu éra Posionulu. In septemana a urmatória prospectele de impacatiune se urcasera la Pest'a cu veri una miia de procinte.

== *Finantii din Ungari'a* cati sunt straini vor fi inlocuiti cu fii de a patriei, si a nume se vor luá in consideratiune ostasii cari si-au plinitu anii de servitiu in armata. Ministerulu s'a si adresatu municipiiloru in asta privintia.

== *Vetter generalulu ung.* inca a retornatu din emigratiune si petrece in Posionu.

== *Óspeti rusesci.* Sotia marelui principe Constantin cu fii'a sa Olga si marele principe Nicolae au petrecutu cateva dile in Praga de unde plecara in 8 l. c. Regele de Anover'a cu famil'a sa intréga li-a facutu visita.

== *Cate mai sciu Messicani!* Intre Messicani cei multi veniti la Vien'a, doi insi voira se atraga a supra-le atentionea, avura audiintia la Imperatulu si imbiara ca vor face aur din arama si alte metale, nu cereau ajutoriu de la statu ci numai privilegiulu se aiba 13 procinte din venitul curatu alu artei loru. La pre naltulu locu se li se fie datu de preceptu ca si cele lalte 87 de procinte vor fi aloru, numai se nu incomodeze cu audiintiele menite suditiiloru propríi. Nu se multamira Messicani cu atat'a si incercara noroculu si la archiduces'a Sofia, unde inse nu primira respunsu mai favorabile, caci si europenii cunosc cersitori'a fie ascunsa sub veri-ce pretestu.

Consemnarea.

Binevoitóreloru Oblate in favórea Alumnului romanu nationalu din Timisóbra:

Din Racovitia: De la: Stefanu Pavloviciu preotu, Petru Balanu si Ioanne Todorescu cate 1 fl., Traila Buliga doc. 50 cr., Petru Berariu 40 cr., Alesandru Lucascu, Sim. Jisanu, Andreiu Lucascu, Toma Oputa, Simeonu Crestescu, Vichentie Tienche cate 20 cr., de la mueri cu tassulu 1 fl. 30 cr., la olalta 6 fl. 40 cr.

De la Conferint'a Invetiatoriloru din Buziasu: De la: Alesandru Joanovicu protoprev. 5 fl., Iosifu Novacu comis. confer. 2 fl., Ioanne Beca din Sculea, Petru Bolocanu d. Sacosianulu turc., Nic. Pepa d. Opatitia, Vas. Brasovanulu d. Stamora rom., Eust. Caragea d. Cerna, Traianu Unipanu d. Cheveresiu, Todoru Putovicu d. Uliueu, Const. Cióra d. Berinu, Nic. Damianu d. Dubosu, I. Minda d. Cadaru, Grig. Vatreziu d. Birda, si Nic. Isaacu d. Buziasu cate 40 cr., Damascu Gruescu d. Buziasu 1 fl., Vas. Ciuta d. Folea, Savu Popescu d. Blajova, si Todoru Mireu d. Hitiasu cate 50 cr.; Ios. Belcea d. Jersigu, Stef. Damianu d. Unipu, Lazar Drigu d. Vucova, si Alecsa Miscu d. Sosdea cate 30 cr., Moise Babesco d. Dragsina, Ios. Miculescu d. Valeapai, Pavelu Ioanovicu d. Capatu, si Ioanne Balasiu d. Ichoda cate 20 cr.; — la olalta 16 fl. 30 cr.

Din Calacea: Mih. Dimitrieviciu par., Moise Grozescu par., Meletiu Popovicu doc., comun'a, Georg. Gojdu Casnariu, Nathu provisoru, si Aberle Ispanu cate 1 fl. — Iuliana Popovicu 50 cr.; Nica Munteanu 30 cr.; Avramu Siocatiu, Aaronu Munteanu, Ioanne Babiu si Const. Gojdu cate 20 cr.; Mata. Ienariu, Nic. Buduna, Moise Buduna, Dim. Goila, Georg. Calaceanu, Pavelu Goila, Petru Fisieru, Fleisigu, Todoru Vásicu, Mica Vuia si Vichentie Calaceanu cate 10 cr.; Petru Gravicu si Georg. Siocatiu cate 5 cr.; — apoi in gráu, secara si cucurudiu de la: Nic. Buduna, Petru Vasu, Andreiu Vasu, Moise Siuboni, Georg. Bugariu, Mih. Goila, Iacubu Ardeleanu, Catinca Nincu, Tima Bordureanu, Nica Tiubreca, Georg. Tiubreca, Moise Tinbreca, Giula Radu, Mitru Onuti, Ghiga Golovescu, Nica Munteanu, Netia Pautia, Georg. Cotrosianu, Vichentie Popovicu, Georg. Bugariu, Andreiu Jenariu, Georg. Vásicu, Toma Tiniantiu, Georg. Romanu, Dam. Racoviceanu, Stef. Popovicu, Nica Popovicu, Ilie Seculiciu, Ilie Balintu, Ginu Achimu, Ioanne Farcasiu, Arcadie Calaceanu, si Nic. Berineantiu 30 oche de gráu, 21 oche

de secara, si 2 oche cucurudiu, in pretiu de 40 60 cr.; — la olalta 14 fl. 40 cr.

Din Ciorda si Vraniiu: Pavelu Rosu par. 4 fl. Nic. Otonoga capel. Ioanne Miteru stud. si Ios. Ciulinu doc. cate 1 fl., Sim. Miteru 50 cr.; Ioanne Miclea, Damas. Rusmiru si Paunu Munteanu cate 40 cr.; Mihaiu Vaneantiu 30 cr.; — la olalta 9 fl.

Din Uzdimu: Nestoru Onciu Par. 5 fl. Atan. Risticu 2 fl.; Julianu Onciu Doc. Nic. Pappazolu stud. Traila Spariosu postariu, Adamu Olgie scolaru cate 1 fl., Elena Onciu sool. 50 cr., Trifone Jivanu doc. Iconia Popovicu, Elisaveta Onciu si Nic. Onciu cate 30 cr. Trif. Lupulescu, Tod. Bulicu, Tod. Vasilie Damascinu Toma cate 25 cr.; Nic. Jivanu, Alesandru Cocora, Moise Neagu, d. Jabuca doc. Nic. Onciu, Ionitia Onciu, si Nestoru Onciu cate 20 cr.; Todoru Neagu maestru 10 cr.; — laolalta 15 fl.

Temisiora 1 octovre 1867.

Meletiu Dregheciu
Pres. prov. a Comit. alumnesc

Cursurile din 7 opt. 1867 n. sér'a.

(dupa arstare oficiale.)

	bani	marf.
Imprumutele de stat:		
Cele cu 5% in val. austr.	51-50	51-50
„ „ contributiunali	56-20	56-20
„ „ nóue in argint	86-25	86-74
Cele in argint d. 1865 (in 500 franci) ..	76-..	77-..
Cele natiunali cu 5% (jan.)	64-40	64-68
„ metalice cu 5%	55-10	55-25
„ „ maiu-nov.	57-50	57-70
„ „ 4 1/2%	48-50	48-..
„ „ 3%	43-10	43-50
„ „ 3%	32-25	32-50
Efekte de loteria:		
Sortile de stat din 1864	71-90	72-20
„ „ „ 1860 1/2 in cele intrége ..	80-80	81-..
„ „ „ 1/2 separata	85-..	85-50
„ „ 4% din 1864	71-50	72-..
„ „ din 1839, 1/2	135-..	137-50
„ bancel de credit	122-25	122-75
„ societ. vapor. dunarene cu 4% ..	85-50	86-50
„ imprum. princip. Eszterházy à 40 fl. ..	100-..	101-..
„ „ Salm	29-..	29-50
„ „ cont. Palfy	21-50	22-50
„ „ princ. Clary	24-..	25-..
„ „ cont. St. Genois	23-..	23-50
„ „ princ. Windischgrätz à 20 ..	17-..	18-..
„ „ cont. Waldstein	18-50	19-50
„ „ Keglévich	11-50	12-..
Obligatiuni desarsarcitóre de pamentu:		
Cele din Ungaria	67-50	68-25
„ Banatul tem.	66-50	67-..
„ Bucovina	63-25	64-50
„ Transilvania	62-..	63-..
Actiuni:		
A bancel natiunali	677-..	679-..
„ de credit	173-..	173-20
„ „ scont	603-..	606-..
„ „ anglo-austriace	103-50	104-..
A societatei vapor. dunar.	470-..	472-..
„ „ Lloydului	168-..	172-..
A drumului ferat de nord.	166-50	167-..
„ „ „ stat	233-80	234-..
„ „ „ apus (Elisabeth) ..	138-50	139-..
„ „ „ sud	178-25	178-75
„ „ „ langa Tizza	147-..	147-..
„ „ „ Lemberg-Czernowitz ..	171-..	171-50
Bani:		
Galbenii imperatesci	5-96	5-97
Napoleond'ori	9-95	9-98
Friedrihsd'ori	10-35	10-40
Suverenii engl.	12-50	12-50
Imperialii rusesci	10-15	10-20
Argintulu	122-25	122-75

Concursu.

Pentru statiunile invetiatoresci: in comunele Hontisioru, si Madrijesti cottulu Aradului, si in comun'a Plescutia, cottulu Zarandului, — se escrie Concursu pana la 18 octovre st. v. a. c., cu care sunt impreunate *urmatorele emoluminte*, si adeca cu cea din Hontisioru 80 fl. v. a., 6 cubule gráu, 6 cubule cucurudiu, 1 mesura de fasula, 30 portí de fenu, 8 orgí de lemne, si cortelu liberu cu o gradina de legume. Cu cea din Madrijesti 70 fl. v. a., 4 cubule de gráu, 4 de cucurudiu, 50 portí de fenu, 1 mesura de fasula, 8 orgí de lemne, si cortelu liberu cu o gradina de legume, si

cu cea din Plescutia 200 fl. v. a. cortulu liberu, si 5 orgí de lemne.

Doritorii de a ocupá aceste statiuni sunt avisati recursurile loru instruate cu documintele cerute, si adresate catra P. O. consistoriu din Arad pana la terminulu prefiptu la mine subscrisulu a le substerne in Buteni.

Buteni in 17 septemvre 1867.

Ioanne Munteanu, m. p.
distr. prot. si insp. de scóle a Buteniloru, si int. adm. prot. si insp. de scóle a Halmagiului.

(3-3)